

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Semana a členov senátu JUDr. Petra Dukesa, JUDr. Viery Pepelovej, JUDr. Beaty Miničovej a JUDr. Aleny Prielcovej, v právnej veci žalobcu **P.**, zast. advokátom JUDr. M. proti žalovanému **A.**, IČO: X., zast. advokátom JUDr. M., **o zaplatenie zmenkovej sumy 2 020 000,-- Sk s prísl.**, vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 22 Cb 163/03, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. júna 2006 č. k. 4 Obo 191/2005-292 a rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. apríla 2005 č. k. 22 Cb 163/03-258, rozhodol

t a k t o :

Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky **z a m i e t a**.
Náhradu trov dovolacieho konania účastníkom nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Najvyšší súd Slovenskej republiky na odvolanie žalobcu rozsudkom z 20.06.2006 č. k. 4 Obo 191/2005-292 rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bol zrušený zmenkový platobný rozkaz Krajského súdu v Žiline č. k. 22 Zm 4/03-22 zo dňa 01.04.2003 potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že predmetom odvolacieho konania bolo posúdiť, či prvostupňový súd správne rozhodol, keď vyhovel námietke žalovaného z dôvodu, že žalobca nepreukázal, aký konkrétny kauzálny vzťah predmetná zmenka kryje. Základom každého zmenkového vzťahu je spravidla existencia reálneho obchodného vzťahu, ktorý sa vo vzťahu k zmenke nazýva príčinným

(kauzálnym vzťahom). Napriek tejto skutočnosti pohľadávka, vyplývajúca zo zmenky je nezávislá od tohto vzťahu. Tieto dva právne vzťahy sú právne oddelené, a preto možno hovoriť o abstraktnom charaktere zmenky. Pokiaľ bol kauzálny vzťah, ktorý inicioval záväzok veriteľa krytý zmenkovoprávnym vzťahom, do tohto zmenkovoprávneho vzťahu sa neprenášajú neperfektnosti daného kauzálneho vzťahu. Kľúčovú úlohu tu zohráva ustanovenie § 17 zákona. Preto výnimočne sa môžu uplatniť aj námietky, vychádzajúce z kauzálneho vzťahu, ktorý viedol k vystaveniu samotnej zmenky. Námietka kauzy je prípustná, pričom v tomto prípade ide o námietku relatívnu. Možno ju použiť len medzi účastníkmi záväzkového vzťahu. Keďže žalobca neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že medzi účastníkmi vznikol záväzkový vzťah a že zmenka nebola vystavená bezdôvodne, súd prvého stupňa správne rozhodol, keď zmenkový platobný rozkaz zrušil. Námietku žalobcu, vznesenú na pojednávaní, že prvostupňový súd rozšíril zásadu koncentrácie, keď skúmal kauzu, považoval Najvyšší súd za bezdôvodnú vzhľadom na skutočnosť, že takmer všetky námietky žalovaného smerovali k preukázaniu tvrdenia, že zmenka bola vystavená bez toho, aby kryla nejakú kauzu. V danej veci žalobca nepreukázal jej existenciu tak, ako to konštatoval prvostupňový súd.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa a proti rozsudku odvolacieho súdu podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky a navrhol ich zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvého stupňa.

Na zdôvodnenie mimoriadneho dovolania generálny prokurátor uviedol:

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 27. apríla 2005 č. k. 22 Cb 163/03-258 zrušil zmenkový platobný rozkaz 21. apríla 2003 č. k. 22 Zm 4/03-22. Rozhodnutie odôvodnil tým, že jedinou relevantnou námietkou bola námietka, obsiahnutá v bode 2, v ktorej odporca tvrdil, že predmetná zmenka nie je podložená žiadnym hodnoverným účtovným dokladom a že odporca v čase vystavenia zmenky ani v súčasnosti neeviduje žiaden záväzok odporcu vo vzťahu k navrhovateľovi. Navrhovateľ v konaní nepreukázal vymedzením skutkových okolností, aký konkrétny kauzálny vzťah predmetná zmenka kryla. V tejto súvislosti poukázal na okolnosť, že v účtovníctve odporcu sú evidované jednotlivé vklady navrhovateľa do odporcu v nie chronologickom slede, počítačový systém umožňoval zmeniť obsah dokladov, účtovaných v účtovníctve pri dodržaní poradového čísla a napokon aj samotná

zápisnica z valného zhromaždenia sa nenachádzala v zbierke listín registrového súdu odporcu. I keď samy osebe tieto listinné dôkazy nie sú dôkazmi, ktoré by preukazovali, že navrhovateľ nepožičal žiadne peniaze odporcovi, nepriamo podporujú však záver súdu v tom smere, že navrhovateľ, na ktorého podľa názoru súdu prešlo v tejto časti konania dôkazné bremeno, bol povinný preukázať, ktorú konkrétnu kauzu predmetná zmenka mala zabezpečovať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudkom z 20. júna 2006 č. k. 4 Obo 191/2005-292 potvrdil prvostupňové rozhodnutie. Poukázal na ustanovenie § 17 zmenkového a šekového zákona a na skutočnosť, že navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že medzi účastníkmi vznikol záväzkový vzťah a že zmenka bola vystavená dôvodne.

Uvedenými rozhodnutiami bol podľa môjho názoru porušený zákon.

Podľa čl. I § 17 zákona č. 191/1950 Zb., kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 243f ods. 1 písm. c/ OSP je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použije iný právny predpis, ako má správne použiť, alebo aplikuje síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyloží. O takýto prípad v prejednávanej veci ide.

Z rozhodnutia súdu prvého stupňa (č. l. 258 spisu), ako aj z rozhodnutia odvolacieho súdu (č. l. 292) vyplýva, že súdy v prejednávanej veci zaujali právny názor, spočívajúci v tom, že navrhovateľ v konaní nepreukázal konkrétny kauzálny vzťah, ktorý zmenka kryla. Preto dospeli k právnemu záveru, že odporca sa vznesenou námietkou pod bodom č. 2 námietok ubránil proti povinnosti zaplatiť zmenkovú sumu z predmetnej zmenky. Odvolací súd uvedenú skutočnosť ešte jasnejšie a výstižnejšie konštatoval v odôvodnení svojho rozhodnutia, kde uviedol: „Keďže žalobca neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že

medzi účastníkmi vznikol záväzkový vzťah a že zmenka nebola vystavená bezdôvodne, súd prvého stupňa rozhodol správne, keď zmenkový platobný rozkaz zrušil“.

Uvedený právny záver súdov o dôkaznom bremene, zaťažujúcom navrhovateľa v predmetnom konaní nie je vecne správny.

Súdy v predmetnej veci postupovali ako v „bežnom sporovom konaní“, kde musí navrhovateľ preukazovať existenciu dlhu, hoci v prejednávanej veci bol dlh preukázaný zmenkou. Platnosť uvedenej zmenky nebola spochybnená ani súdmi, keď námietky odporcu voči jej platnosti boli vyhodnotené ako nedôvodné (viď odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa).

Z povahy zmenky ako abstraktného a nesporného záväzku vyplýva, že majiteľ zmenky nemusí pri jej predložení k zaplateniu, prípadne vymáhaniu, preukazovať, že mu odporca (povinný) zmenkovú sumu aj skutočne dlhuje. Z ustanovenia § 17 zák. č. 191/1950 Zb. síce vyplýva, že kto je žalovaný (povinný) zo zmenky, môže vznášať (robiť) proti zmenkovému nároku určité námietky, je však na ňom, aby oprávnenosť týchto námietok preukázal. Dôkazné bremeno teda spočíva na odporcovi (povinnom) a nie na navrhovateľovi (oprávnenom), ako nesprávne v prejednávanej veci ustálili súdy.

Pokiaľ povinný dôkazné bremeno neunesie, bude nútený podľa zmenky plniť. Ak dôkazné bremeno unesie, bude v konaní úspešný.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na to, že pri kauzálnych námietkach nie je možné prenesenie dôkazného bremena z odporcu (povinného) na navrhovateľa (oprávneného) z dôvodu, že by sa tým poprel celý zmysel a účel zmenkového a šekového zákona z 20. decembra 1950 č. 191/1950 Zb.

Je nevyhnutné rozlišovať medzi neunesením dôkazného bremena, ktoré zaťažuje odporcu (povinného) a hodnotením dôkazov súdmi v zmysle § 132 OSP, ktoré hodnotenie nemôže byť zákonným dovolacím dôvodom ako mimoriadneho, tak aj riadneho dovolania. V konaní však súdy svoj záver, vedúci k neoprávnenosti navrhovateľom uplatneného nároku vyvodili z toho, že tento neunesol v konaní dôkazné bremeno, ktoré ho zaťažovalo.

Nevyhovenie návrhu neodôvodnili výsledkami vykonaného dokazovania a hodnotením dôkazov, ktoré hodnotenie nemôže byť podrobené prieskumu dovolacieho súdu.

V dôsledku nesprávneho právneho záveru o dôkaznom bremene, zaťažujúcom navrhovateľa, hodnotili výsledky vykonaného dokazovania z tohto uhľa pohľadu (v „neprospech navrhovateľa“), a preto zaťažili konanie aj tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ OSP).

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 OSP nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení, upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Za inú vadu konania treba považovať aj nerešpektovanie ustanovení zákona, ktoré predpisujú rozsah a spôsob dokazovania (vrátane dôkazného bremena), lebo takto vykonané dokazovanie nemôže byť zákonne konformným podkladom pre hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 OSP.

Preto podľa názoru mimoriadneho dovolateľa nie je preto v súčasnom štádiu konania ani zákonná možnosť podrobiť dovolaciemu prieskumu závery súdov, ktoré vyvodili z takéhoto dokazovania v dôsledku nesprávne zaujatého právneho názoru o presune dôkazného bremena z odporcu (povinného) na navrhovateľa (oprávneného).

Uvedený právny záver vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Cdo 2383/98 (SoJ. ročník 1999, číslo 8, str. 315).

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 9 Cmo 533/2000 (ObP. ročník 2001, číslo 7, strana 22), z ktorého právnej vety vyplýva, že námietka proti zmenkovému platobnému rozkazu spočíva v tom, že odporca navrhovateľovi nič nie je dlžný, nie je námietkou, ktorá by v zmysle § 17 zák. č. 191/1950 Zb. zbavovala zmenkového dlžníka jeho povinnosti zaplatiť zmenku. Tvrdenie, že odporca navrhovateľovi nie je nič dlžný, môže byť relevantné iba v spojení s tvrdeným zánikom dohodnutého dôvodu vystavenia zmenky, ktorý musí byť obsiahnutý tiež v námietkach podaných proti zmenkovému platobnému rozkazu.

Námietky, založené na § 17 zmenkového a šekového zákona, aj keď sú dôvodné, sú len obranou dlžníka proti povinnosti zmenku zaplatiť. Nemôžu však viesť k neplatnosti zmenky (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky 5 Cm 194/95 (SoRo, ročník 1996, číslo 5, strana 126).

Uviest' je potrebné aj to, že nie je možné zároveň namietať neexistenciu zmenky a nedostatok kauzy zmenky, teda nedostatok dôvodu, pre ktorý bola zmenka vystavená. Takúto dvojicu námietok je potrebné považovať za námietku jedinú, popierajúcu existenciu uplatňovanej zmenky a z nej vyplývajúceho zmenkového dlhu (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky 9 Cmo 65/99 ObP. ročník 2001m číslo 11, strana 21).

Z hľadiska koncentračnej zásady platí, že v námietkach proti zmenkovému (šekovému) platobnému rozkazu musí byť uvedené všetko, čo odporca proti platobnému rozkazu namieta. Obsah námietok môže vychádzať z práva hmotného alebo procesného (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. júna 2000, sp. zn. 5 Obo 80/2000, publikované pod R 47/2001, zošit 3, strana 30).

Žalobca v písomnom vyjadrení navrhol, aby dovolací súd mimoriadnemu dovolanie vyhovel.

Žalovaný navrhol mimoriadne dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 OSP) po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas na podnet žalobcu a že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok je prípustný, mimoriadne dovolanie prejednal bez nariadenia pojednávania, preskúmal napadnuté rozsudky, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je dôvodné.

Dovolací súd dovolacie námietky generálneho prokurátora a predovšetkým ním vyslovený právny názor o dôkaznom bremene zaťažujúcom v konaní o nárokoch zo zmenky žalovaného, vo všeobecnosti v teoretickej rovine považuje za správny. Generálny prokurátor však opomenul prihliadať na konkrétny, špecifický obsah spisu, ktorý obsah neumožňuje

v danom konkrétnom prípade vychádzať len z uvedeného právneho názoru generálneho prokurátora.

Generálny prokurátor v súlade s právnym názorom, z ktorého vychádzal súd prvého stupňa, ako ja odvolací súd správne poukazuje na abstraktný charakter zmenky. V tomto smere odvolací súd však ďalej správne uvádza, že základom každého zmenkového vzťahu je spravidla existencia reálneho obchodného vzťahu. Inak povedané, to znamená, že je vždy vystavená na základe určitého právneho dôvodu, nejde tu o ľubovôľu vystavovateľa, ale jej vystavenie vychádza z určitého reálneho základu. Tým najčastejším základom vystavenia zmenky je existencia reálneho obchodnoprávneho vzťahu. V danom prípade. Ide o vlastnú zmenku zo dňa 30.09.2001, bez protestu s miestom vystavenia u P. Vystaviteľom zmenky je A., pričom za vystaviteľa zmenku podpísal P., teda žalobca, ktorý v čase vystavenia zmenky bol konateľom žalovaného. Zmenka nie je avalovaná. Pokiaľ ide o náležitosti zmenky, tieto sú v súlade so zákonom. Žalobca v priebehu konania tvrdil, že zmenka zabezpečovala vklady, ktoré žalobca poskytol v čase, keď bol konateľom a spoločníkom žalobcu, ako pôžičky žalovanému, ktoré mali slúžiť na realizáciu prevádzkových potrieb a nákladov žalovaného. Podľa tvrdenia žalobcu malo ísť o vklady zo dňa 02.06.2001, 22.06.2001 a 26.09.2001. V tomto smere súd prvého stupňa vykonal rozsiahle dokazovanie a najmä z výsluchu svedkyne pani T. účtovníčke žalovaného nemal za preukázané, že by žalobca finančné prostriedky vložil v prospech žalovaného v súvislosti so spornou zmenkou. Tvrdila, že od žalobcu nikdy takéto finančné prostriedky neprevzala. Súdny dôvodne a správne vychádzali zo zisteného skutkového stavu, ktorý skutkový stav súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku aj podrobne vymedzil a odôvodnil výsledkami vykonaného dokazovania.

Abstraktný charakter zmenky v súdnom konaní je právne relevantný len dovtedy, pokiaľ nie je spojený s konkrétnym kauzálnym vzťahom. Tento kauzálny vzťah v danom prípade vymedzil žalobca. Keďže vymedzenie kauzálneho vzťahu vzišlo zo strany žalobcu, správne súdy konštatovali, že v tejto časti dôkazné bremeno je na žalobcovi. Generálny prokurátor pokiaľ ide o jeho tvrdenie o dôkaznom bremene, zaťažujúcom len žalovaného, neuvádza žiadne ustanovenie, z ktorého by tento právny názor vyplýval.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní pochybenie súdov vidí iba v tom, že pri hodnotení dokazovania vychádzali z toho, že dôkazné bremeno o existencii kauzálneho

vzťahu bolo na žalobcovi. V danom prípade s týmto právnym názorom generálneho prokurátora nemožno súhlasiť. Ak by v uvedenom smere dôkazné bremeno malo byť na žalovanom, ktorý tvrdí, že v súvislosti so spornou zmenkou kauzálneho vzťahu niet, potom by išlo o to, že žalovaný by mal preukázať skutočnosť, o ktorej prípadne ani nemá vedomosť. Ak existenciu kauzálneho vzťahu tvrdí žalobca, potom je logické, že on má mať vedomosť, ako je možné jeho existenciu preukázať. Nepochybne, ako správne konštatujú oba sudy, žalobca toto dôkazné bremeno neunesol hoci za právnickú osobu sám zmenku podpísal, a to vo svoj prospech ako fyzickej osoby. Napokon úvaha o tom, koho v konkrétnom prípade zaťažuje dôkazné bremeno, ani nie je rozhodujúca, ale rozhodujúce sú výsledky vykonaného dokazovania, ktoré dokazovanie súd prvého stupňa vyhodnotil v súlade s § 132 OSP, dospievajúc k záveru, že v súvislosti so spornou zmenkou kauzálny vzťah preukázaný nebol a na základe tohto skutkového stavu vo veci aj rozhodol. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku konštatoval, že základný záväzkový vzťah nebol preukázaný. Žalobca nepreukázal vymedzením konkrétnych skutkových okolností, aký konkrétny kauzálny vzťah predmetná zmenka kryje, nevedel to špecifikovať, bol povinný preukázať, ktorú konkrétnu kauzu predmetná zmenka mala zabezpečovať, pričom v tejto časti konania dôkazné bremeno prešlo na žalobcu. Teda súd prvého stupňa dôsledne rozlišuje z procesného hľadiska tzv. dôkazné bremeno a povinnosť tvrdenia (§ 120 ods. 1 OSP) a samotným hodnotením vykonaného dokazovania (§ 132 OSP). Podľa neho žalobca ani nevedel náležite špecifikovať ním tvrdený kauzálny vzťah. V tomto smere dovolací súd poukazuje aj na publikáciu Zmenkové právo, komentár Dr. Karol Kislink, Dr. Ján Spišiak, dedičia, Heuréka, jún 2005, str. 151, v ktorej sa uvádza, že ak dojednanie, slúžiace za podklad zažalovanej zmenky, je tak neurčitej a všeobecnej povahy, že nie je spôsobilým dôvodom majetkoprávneho záväzku, nemožno uplatňovať nároky zo zmenky (Czel. 704). Generálny prokurátor právny názor súdu prvého stupňa inak (teda okrem dôkazného bremena) nespochybňuje, a preto dovolací súd správnosť ďalších právnych záverov súdov nepreskúmaval.

Z uvedeného vyplýva, že námietky, uvedené v mimoriadnom dovolaní, nie sú dôvodné, a preto dovolací súd podľa ust. § 241i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 1 OSP mimoriadne dovolanie zamietol.

O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa ust. § 148 ods. 1, 2 OSP tak, že ich náhradu účastníkom nepriznal.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 27. novembra 2008

JUDr. Juraj Seman, v. r.
predseda senátu